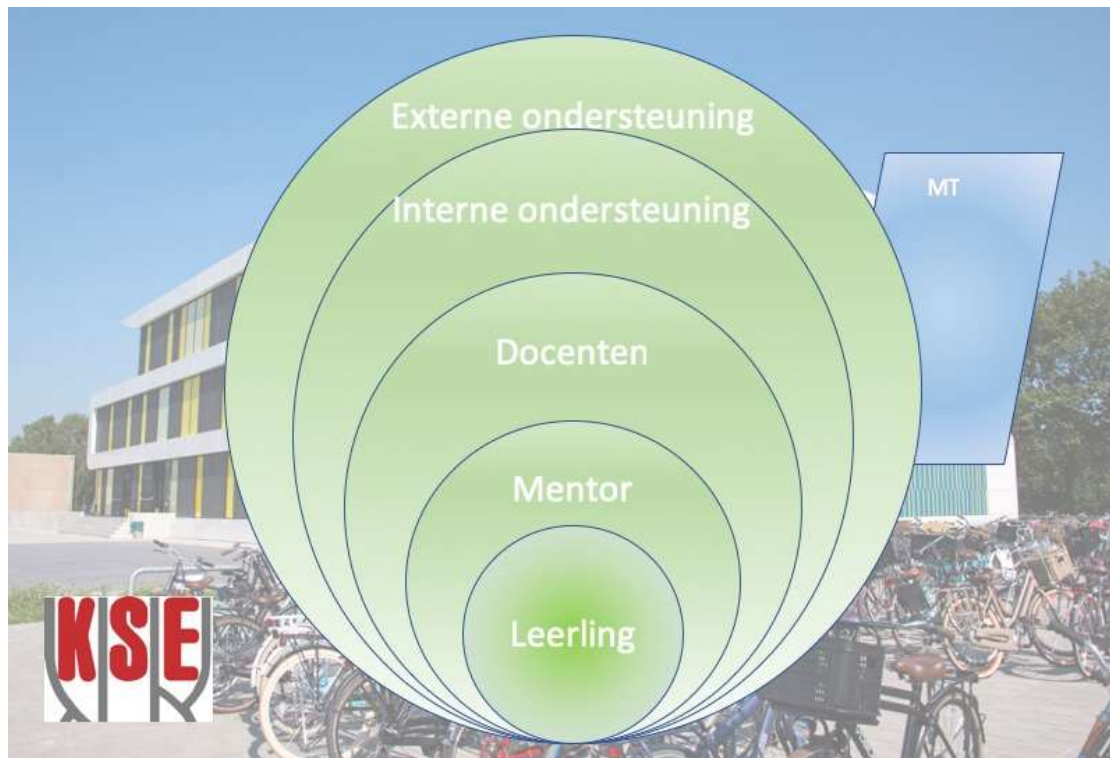

Ondersteuningsplan

Katholieke Scholengemeenschap Etten-Leur
2018-2022

Voorwoord	2
1 Doel van het ondersteuningsplan	3
2 Ondersteuning op 3 niveaus.....	4
2.1 Niveau 1 Basisondersteuning.....	4
2.2 Niveau 2 Extra ondersteuning	5
2.3 Niveau 3 Intensieve ondersteuning.....	5
3 Ambities en ontwikkelingen ondersteuning 2018-2022.....	6
3.1 Ambities vanuit het Ondersteuningsplan RSV 2018-2022	6
3.2 Doelen vanuit de gemeente Etten Leur; onderwijsagenda ...	6
3.3 Ambities van de KSE 2018-2022	7
4 Interne ondersteuning.....	8
4.1 Eerste Lijn Ondersteuning	8
4.2 Tweede Lijn Ondersteuning	8
5 Samenwerking met externe partners.....	14
6 Bijlage 1: Schoolondersteuningsprofiel KSE	17
7 Bijlage 2: Afkortingen en begrippenlijst	31
8 Bijlage 3: Links naar documenten.....	32

De medezeggenschapsraad heeft in haar vergadering van 12-02-2019 ingestemd met dit meerjarenondersteuningsplan 2018-2022.

Het CvB heeft in haar vergadering van 19-02-2019 het meerjarenondersteuningsplan 2018-2022 vastgesteld.

Voorwoord

De KSE besteedt veel aandacht aan de begeleiding en ondersteuning van leerlingen in het algemeen. We zijn verantwoordelijk voor een goede opvang en voor een goed sociaal-emotioneel leefklimaat. Kijkend naar diverse onderzoeken rondom veiligheid op school mogen we tevreden zijn. Niettemin blijft het streven om altijd weer te trachten om begeleiding, ondersteuning, opvang en het zorgdragen voor een goed sociaal-emotioneel leefklimaat nog verder te verbeteren.

In het ondersteuningsplan 2018-2022 wordt beschreven hoe de ondersteuning op de KSE is georganiseerd. Uitgangspunt is vanzelfsprekend hetzelfde als hetgeen beschreven is in het Strategisch Beleidsplan 2018-2022: "de leerling centraal". Na de implementatie van het Passend Onderwijs vanaf 2014 is dit uitgangspunt steeds belangrijker en pregnanter naar voren gekomen. Het omgaan met verschillen (differentiatie), maatwerk, talentmaximalisatie en het tegengaan van kansenongelijkheid zijn niet alleen in het reguliere onderwijsprogramma van toepassing, maar zeker ook op het terrein van begeleiding en ondersteuning. Leerlingen met een bijzondere ondersteuningsbehoefte en leerlingen die meer aandacht nodig hebben omdat ze een voorsprong hebben verdienen allemaal die gedifferentieerde aanpak.

De doelstellingen vanuit het Passend Onderwijs, overgenomen door het RSV (Regionaal Samenwerkingsverband) onderstrepen we volledig en proberen we ook met dit ondersteuningsplan te bewerkstelligen. Voor de duidelijkheid praten we dan over de uitgangspunten "thuisnabij onderwijs" en "geld volgt de leerling". Het is mooi te constateren dat zowel RSV, gemeente Etten-Leur als KSE op dit terrein op één lijn liggen. In de vorm van co-financiering van alle betrokken partijen wordt het gemakkelijker om de doelstellingen te realiseren. In het ondersteuningsplan worden deze projecten nader toegelicht.

In het plan komen de verschillende niveaus van ondersteuning, de interne ondersteuning, de samenwerking met externe partijen en de aansluiting van de ambities van KSE, gemeente Etten-Leur en RSV aan de orde.

Integratie van ondersteuning in het reguliere programma is het algemene uitgangspunt. Daar waar nodig zal aanvullende ondersteuning plaatsvinden.

We zijn ervan overtuigd dat de uitvoering van dit nieuwe ondersteuningsplan een positieve bijdrage zal leveren aan de begeleiding, de ondersteuning, de opvang en een goed sociaal-emotioneel leefklimaat van onze leerlingen.

Peter van Heusden
Rector/bestuurder KSE

1 Doel van het ondersteuningsplan

Door middel van dit Ondersteuningsplan geven we aan op welke manier ondersteuning op de KSE is georganiseerd. Beschreven wordt wie bij de ondersteuning is betrokken en wat zijn rol is.

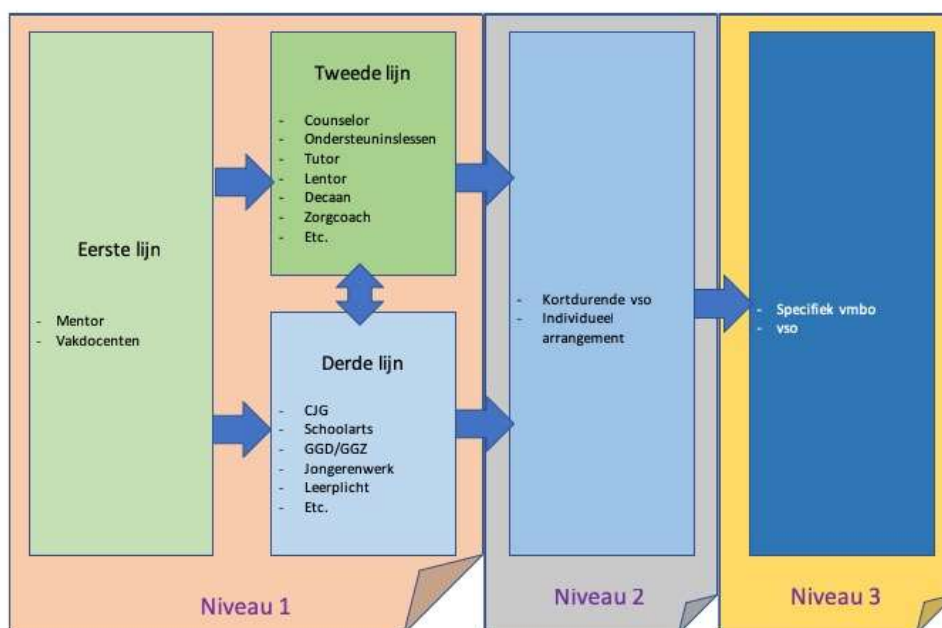
Tevens wordt in dit Ondersteuningsplan beschreven aan welke doelen/ambities de KSE de komende jaren een bijdrage gaat leveren met betrekking tot ondersteuning in de planperiode 2018-2022. Deze ambities komen deels voort uit de doelen van het Regionaal Samenwerkingsverband Breda e.o. (RSV) waarvan de KSE deel uitmaakt. De afspraken vloeien tevens voort uit de samenwerking tussen PO en VO waarna vervolgens afspraken zijn gemaakt met de gemeente Etten Leur. De uitwerking van de ambities uit het Ondersteuningsplan zal plaatsvinden in de jaarplannen.

Dit Ondersteuningsplan 2018-2022 kan niet losgezien worden van het Schoolplan van de KSE voor dezelfde planperiode. Beide zijn een uitwerking van de ambities zoals verwoord in het Strategisch Beleidsplan. Het Ondersteuningsplan kan ook niet los worden gezien van het Ondersteuningsprofiel van de school. Vanwege de omvang van het Strategisch Beleidsplan en het Schoolplan is ervoor gekozen deze hier niet als bijlage op te nemen, maar te verwijzen naar de website van onze school waar deze te vinden zijn. Het ondersteuningsprofiel treft u aan in de bijlage. (Zie bijlage 1)

Wanneer we het in het ondersteuningsplan over ouders hebben worden ouders- en/of verzorgers bedoeld.

2 Ondersteuning op 3 niveaus

Hieronder volgt een beschrijving van de drie niveaus die we onderscheiden in de ondersteuning van de leerlingen en wie hierbij betrokken zijn.

2.1 Niveau 1 Basisondersteuning

Basisondersteuning is de ondersteuning die toegankelijk is voor alle leerlingen op de KSE.

- Eerste lijn: mentoren/vakdocenten
- Tweede lijn: ondersteuningsteam/coaches
- Derde lijn: externe samenwerkingspartners

De basis van de leerlingen op de KSE is hun mentorgroep met de mentor als spil. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor leerlingen en ouders. Samen met andere (vak)docenten heeft de mentor een signaleringsfunctie, als het gaat om het welbevinden en de resultaten van de leerling.

Als een leerling behoefte heeft aan extra ondersteuning of als de mentor dit signaleert kan de leerling, de mentor en/of ouders om extra ondersteuning vragen. De leerling kan zelf deze ondersteuning aanvragen of de aanvraag loopt rechtstreeks via de mentor vanuit de eerstelijns ondersteuning. We hebben het dan over interne tweedelijns ondersteuning. Denk hierbij aan: ondersteuningslessen, studietoetsing, MHB coach, faalangst- en examenvreestrainingen, inzet van een

zorgcoach, counselor, tutor, lentor of decaan. Dit kunnen kortdurende of langdurige ondersteuningsvormen zijn.

De derde lijnondersteuning wordt geboden door externe samenwerkingspartners zoals CJG, schoolarts, GGD, GGZ, jongerenwerk, bureau Halt, leerplicht en particuliere praktijken.

De ondersteuning is in alle gevallen gericht op het vergroten van het welbevinden en de zelfredzaamheid van de leerling ter bevordering van het schoolse functioneren.

2.2 Niveau 2 Extra ondersteuning

Als blijkt dat de basisondersteuning onvoldoende aansluit bij de ondersteuningsbehoefte van de leerling, volgt er overleg met deskundigen vanuit het RSV. Afhankelijk van de hulpvraag hebben zij een adviserende rol of kan extra ondersteuning vanuit het RSV ingezet worden. Tevens wordt er een groeidocument voor de leerling aangemaakt onder verantwoordelijkheid van de ondersteuningscoördinator. De leerling en de ouders worden betrokken in dit proces en op de hoogte gehouden van de stappen die genomen worden. We streven bij deze processen naar maatwerk waarbij de leerling optimaal onderwijs kan volgen.

Extra ondersteuning kan bestaan uit:

- Het arrangement 'kortdurend verblijf in het vso': een leerling wordt voor maximaal dertien weken in het vso geplaatst zonder daar ingeschreven te worden en zonder een toelaatbaarheidsverklaring (TLV).
- Het individuele arrangement: een arrangement dat incidenteel toegekend kan worden op basis van individuele onderwijsbehoeften. Hierbij valt te denken aan een observatie op de Kei of op de observatieklas.

2.3 Niveau 3 Intensieve ondersteuning

Als de ondersteuningsbehoeften van de leerling dermate intensief zijn en de KSE niet kan voldoen aan de hulpvraag middels de basisondersteuning en /of de extra ondersteuning, heeft de leerling intensieve ondersteuning nodig en zal de leerling gebaat zijn bij een verwijzing naar het specifiek vmbo of voortgezet speciaal onderwijs. Er wordt dan een TLV aangevraagd bij het RSV. Voor gegevensuitwisseling gebruiken we het groeidocument. Dit document is de basis voor beschrijving van de ondersteuningsbehoefte van een leerling en dient als basis voor de toeleiding en toewijzing van extra ondersteuning, zowel schoolintern als naar externen. Integraal onderdeel van dit groeidocument is het ontwikkelingsperspectief voor de betreffende leerling.

3 Ambities en ontwikkelingen ondersteuning 2018-2022

De ambities voor de ondersteuning op de KSE de komende jaren, kunnen niet losgezien worden van de ambities van het RSV Breda e.o. waarvan de KSE deel uitmaakt.

Deze ambities zijn verwoord in het Ondersteuningsplan 2018-2022 van het RSV Breda e.o. Daarnaast heeft de KSE ook te maken met de doelen die de gemeente Etten-Leur heeft opgesteld in samenspraak met het primair en voortgezet onderwijs in Etten-Leur. Deze worden hieronder toegelicht.

Ten slotte heeft de KSE in het voorjaar van 2018 eigen ambities opgesteld. Hieronder volgt een toelichting op de ambities van het RSV, de doelen van de gemeente Etten Leur en de daarmee verbonden eigen ambities van de KSE.

3.1 Ambities vanuit het Ondersteuningsplan RSV 2018-2022

In het Ondersteuningsplan RSV 2018-2022 wordt beschreven op welke manier het RSV zich verder wil ontwikkelen vanuit de bestaande situatie. Daartoe zijn de volgende doelen geformuleerd:

- Samenwerking met elkaar wordt geïntensiveerd om op iedere school meer leerlingen met een ondersteuningsvraag te kunnen bedienen.
- Verbeteren van de samenwerking met ketenpartners in de zorg, zodat onderwijs en jeugdhulp beter op elkaar aansluiten.
- Komen tot verdere vormen van maatwerk, waardoor meer leerlingen thuisnabij onderwijs kunnen volgen.
- Vergroten van expertisedeling door het inrichten van een nieuw ondersteuningsorganisatie waar iedere school een beroep op kan doen, maar ook van iedere school verwacht wordt dat hij aanwezige expertise ter beschikking stelt.
- Uitbreiden samenwerking tussen speciaal en regulier onderwijs door te focussen op de mogelijkheden daarin, bijvoorbeeld via symbiosevormen.
- Verdere professionalisering van medewerkers. De pedagogisch-didactische kwaliteiten van docenten zijn veelal bepalend voor de klik tussen leerling en school.

3.2 Doelen vanuit de gemeente Etten Leur; onderwijsagenda

De gemeente Etten Leur heeft haar doelen in de Onderwijsagenda beschreven. Hierin heeft de gemeente Etten-Leur samen met het PO en het VO uitgesproken zich hard te willen maken voor aanvullende voorzieningen in het onderwijs en dat Etten-Leur zijn (sub)regionale rol wil versterken met een rijker onderwijsaanbod. Dat betekent dat er voor alle kinderen uit Etten-Leur een passend onderwijsaanbod binnen Etten-Leur mogelijk moet zijn, bij voorkeur in het regulier onderwijs.

Daarnaast hebben alle partijen zich uitgesproken om de samenwerking te intensiveren om deze doelen te realiseren.

Dit betekent voor het voortgezet onderwijs in Etten-Leur dat aan de volgende doelen zal worden gewerkt:

- Géén uitstroom van leerlingen naar specifiek vmbo buiten Etten Leur.
- Etten-Leurse voorziening voor (tijdelijke) thuiszitters en uitvallers.
- Combinatietrajecten dagbesteding & onderwijs voor Etten-Leur en omgeving.
- Versterken aanbod onderwijs aan meer- en hoogbegaafden.

3.3 Ambities van de KSE 2018-2022

In de maanden januari – september 2018 is er op de KSE een interne dialoog gevoerd over de successen en ook de verbeterpunten van de wijze waarop passend onderwijs/ondersteuning wordt vormgegeven op onze school. Bij het formuleren van ambities voor de nieuwe planperiode hebben veel betrokkenen bij de ondersteuning hun input geleverd.

Zo hebben tijdens deze sessies de volgende betrokkenen input geleverd: een vertegenwoordiging van docenten, mentoren, zorgcoaches, ondersteuners RT, counselors, ondersteuningscoördinatoren, studiecoaches, begaafdheidcoaches, het OOP, leden van het PRIMO-team (contactpersonen basisscholen) en leden van het MT. Ook vertegenwoordigers van het CJG en de leerplichtambtenaar waren hierbij aanwezig.

In het licht van de Onderwijsagenda is er diverse keren overleg gevoerd met het Munnikenheide College over de samenwerking en de uitvoering van de gemeenschappelijke doelen.

Deze sessies, en eerdergenoemde ambities van het RSV en de doelen opgesteld in de Onderwijsagenda waaraan de KSE zich heeft gecommitteerd, hebben geleid tot de volgende ambities voor de komende planperiode:

- verdere professionalisering van onze medewerkers;
- beter bewaken van de inzet van ondersteuning bij een leerling door leerjaren/afdelingen (andere indeling ondersteuningscoördinatoren);
- opleiden van experts m.b.t. meer- en hoogbegaafdheid;
- verdere implementatie van de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen;
- specialiseren en professionaliseren van de zorgcoaches tot expertcoaches;
- intensiveren van maatwerktrajecten zodat iedere leerling met een ondersteuningsbehoefte succesvol kan zijn;
- invoeren van een time- in-voorziening o.l.v. een pedagogisch medewerker;
- pilot voor een check-in-check-outvoorziening voor leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum;
- delen van expertise in de school;
- opzetten van een scholingstraject en inwerktraject voor nieuwe collega's ten aanzien van de ondersteuning op de KSE.

4 Interne ondersteuning

In dit hoofdstuk wordt beschreven wie betrokken zijn bij de interne ondersteuning. Ook wordt beschreven op welke training en ondersteuning een leerling een beroep kan doen binnen de school.

4.1 Eerste Lijn Ondersteuning

4.1.1 Mentoren

Per klas/groep wordt er aan het begin van elk schooljaar een vaste mentor aangewezen. De mentor heeft een signalerende functie, is de vertrouwenspersoon voor de individuele leerling en zijn of haar hele mentorklas/-groep. Mentoren begeleiden de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Ook zijn de mentoren de eerst aangewezenen om de leerlingen advies en voorlichting te geven als het gaat om algemene studieaangelegenheden. Zij bespreken tijdens de mentorles onder andere de juiste planning en aanpak van het huiswerk en besteden aandacht aan actuele zaken die passen bij de tijdsgeest zoals omgaan met sociale media. In alle leerjaren zijn deze mentorlessen opgenomen in het rooster.

Het overleg tussen thuis en school verloopt in vele gevallen via de mentor. Het is zonder medewerking van de ouders voor de mentoren niet altijd mogelijk om op de hoogte te zijn van allerlei informatie waarvan het wenselijk is dat het op school bekend is. Initiatieven voor het leggen van contacten gaan uit van de mentoren, maar moeten natuurlijk ook van de ouders uitgaan.

Aan het begin van het schooljaar worden daarover afspraken gemaakt tijdens de algemene kennismakingsouderavonden. Indien ouders een gesprek met de mentor of andere docenten wensen, kunnen zij dit rechtstreeks of via hun kinderen kenbaar maken aan de mentor. Ook kan rechtstreeks contact worden opgenomen met de betreffende docent.

4.2 Tweede Lijn Ondersteuning

4.2.1 Decanen

Onze schooldecanen geven voorlichting aan leerlingen en ouders om hen te helpen tot een zo goed mogelijke keuze te komen voor een profiel, een aansluitende vervolgopleiding of studie- of beroepskeuze. Naast de klassikale voorbereiding besteden zij veel aandacht aan een goede individuele begeleiding.

Ook kunnen zij informatie verstrekken over studiefinanciering en tegemoetkoming studiekosten. De decanen zijn bijna dagelijks voor de leerlingen op school bereikbaar. Op donderdag zijn zij vrijgesteld van lessen en voor ouders telefonisch meestal bereikbaar.

4.2.2 Studiecoaches

Om leerlingen zo veel mogelijk kansen te geven om een volgend studiejaar te halen is een plan ontwikkeld om uitval en achterstanden tijdig aan te pakken. Er zijn per leshuis studiecoaches die leerlingen leren hoe ze kunnen studeren en plannen. Dit gaat om 'leren leren'.

4.2.3 Studiearrangementen

We werken met studiearrangementen voor leerlingen die extra hulp nodig hebben. Leerlingen die op bepaalde onderdelen achterstanden hebben, krijgen de mogelijkheid om ondersteuningslessen te volgen en te studeren op school. Deze ondersteuningslessen vinden buiten de reguliere lessen plaats. De mentor gaat in gesprek met de leerlingen en de ouders om de juiste weg vast te leggen in een ondersteuningsovereenkomst.

4.2.4 Lentoren

Zes jaar geleden is er op de KSE een bijlesproject van start gegaan. Hierbij geven bovenbouwleerlingen tegen een vergoeding bijles aan leerlingen uit de onderbouw. De KSE is hierin alleen bemiddelaar. De school heeft een website waarop onderbouwleerlingen contact kunnen zoeken met iemand die bijles wil geven. Daarnaast biedt de KSE in samenwerking met de Fontys lerarenopleiding een eendaagse cursus aan voor leerlingen die bijles willen gaan geven. Daar worden deze leerlingen voorbereid op het geven van bijlessen.

4.2.5 Toptutoren

Leerlingen uit de bovenbouw kunnen tegen een vergoeding bijles krijgen door oud-KSE'ers. De KSE werkt hierbij samen met Stichting TopTutors.

4.2.6 Dyslexie- en dyscalculiebegeleiding

In de brugklas wordt aandacht besteed aan het signaleren van leerlingen met ernstige lees-, spelling- en/of rekenproblemen. Dit kan zijn op basis van informatie van de basisschool of door middel van de score op de citotoets die kort na de start in de brugklas wordt afgenomen. Indien blijkt dat verder onderzoek nodig is, wordt in overleg met de ouders bekeken wat het beste vervolgtraject is.

Indien er een officieel erkend onderzoeksrapport aanwezig is, wordt rekening gehouden met zaken waarvan in de rapportage wordt aangegeven dat de leerlingen erbij gebaat zijn. De KSE biedt zelf geen individuele RT-begeleiding, wel algemene ondersteuning in de eerste leerjaren. Deze ondersteuning wordt in de leerjaren twee en drie geleidelijk afgebouwd. De KSE heeft een Kurzweil licentie en biedt verder de wettelijke faciliteiten aan de leerlingen met een diagnose.

4.2.7 Ondersteuningscoördinatoren

Onze ondersteuningscoördinatoren hebben als taak ervoor te zorgen dat de diverse vormen van ondersteuning van de leerling zo goed mogelijk verlopen. Hierbij werken ze nauw samen met de afdelingsleiders. Zij coördineren deze ondersteuning binnen de school en zijn contactpersoon voor hulpverleningsinstanties buiten de school. Een van de ondersteuningscoördinatoren is tevens voorzitter van het ondersteuningsteam. Dit team bestaat buiten de ondersteuningscoördinatoren uit de counselors en jeugdprofessionals van het Centrum voor Jeugd en Gezin Etten-Leur/Zundert (CJG). We zijn als school aangesloten op het digitale signaleringssysteem Zorg voor Jeugd. Dit systeem is bedoeld om problemen bij jongeren in een vroeg stadium te signaleren en adequaat en snel te handelen: digitale signaleringssysteem Zorg voor Jeugd

4.2.8 SoVa-trainingen

In de eerste en tweede klassen mavo, havo en vwo wordt de 'You can do it!' training aangeboden. Deze is gericht op het vergroten van de sociale vaardigheden. Leerlingen die hiervoor in aanmerking worden door de mentor geselecteerd, onder andere op basis van de SAQI (school attitude questionnaire internet vragenlijst) en gesprekken met de leerling zelf en met ouders.

4.2.9 Faalangstreductietraining

In de eerste en tweede klassen mavo, havo en vwo wordt de 'Believe in Yourself!' training aangeboden. De leerlingen worden hiervoor door de mentor geselecteerd, onder andere op basis van de SAQI en gesprekken met de leerling en met ouders.

4.2.10 Succetraining

In de voorexamenklassen havo en vwo wordt de 'Succetraining' aangeboden gericht op het leren omgaan met spanningen bij examens, toetsen en presentaties. De leerlingen voor deze training worden door de mentor geselecteerd en kunnen zichzelf aanmelden bij de trainers.

4.2.11 Examenvreestraining

In de examenklassen mavo, havo en vwo wordt de 'X- training' aangeboden gericht op het leren omgaan met spanningen bij examens, toetsen en presentaties. De leerlingen voor deze training worden door de mentor geselecteerd en kunnen zichzelf aanmelden bij de trainers.

4.2.12 Counselors

Soms komen er in de contacten van leerlingen met hun schoolbegeleiders zaken of problemen naar voren die eigenlijk buiten het terrein van de school liggen. Deze zaken kunnen voor de leerling zo ingrijpend zijn dat ze via bijvoorbeeld gedrag, concentratievermogen en teruglopende studieprestaties invloed hebben op de schoolprestaties.

In een aantal gevallen zal bijvoorbeeld een docent, waarin de leerling vertrouwen heeft, kunnen helpen. Vaak mist een docent echter de mogelijkheden of de specifieke deskundigheid om de problemen op te lossen. Voor deze situaties zijn er twee counselors binnen de school werkzaam. De leerlingen kunnen hen op school bereiken. Het is mogelijk om onder of na schooltijd een afspraak met hen te maken.

4.2.13 Zorgcoaches

De zorgcoaches vervullen een ondersteunende rol in het zorgbeleid van onze school. De coaches begeleiden leerlingen met een grotere onderwijsondersteuningsbehoefte, zoals leerlingen met ADHD, ASS, DCD of die leerlingen die tijdelijk gebaat zijn bij extra aandacht en hulp. De zorgcoach ondersteunt de leerling zo kort als mogelijk en zo lang als nodig is.

4.2.14 MHB-coaches

Meer- en hoogbegaafde leerlingen kunnen begeleiding krijgen door een zogenoemde MHB-coach. Of een leerling meer- of hoogbegaafd is, kan op verschillende manieren bij de school bekend zijn: bij de aanmelding (ouders en/of basisschool) of op basis van signalen die docenten en/of mentoren ontvangen. De begeleiding van een MHB-leerling hangt af van de ondersteuningsvraag. Sommige MHB'ers moeten leren leren, andere leerlingen willen versnellen of verrijken en er zijn leerlingen die (nog) geen directe ondersteuningsvraag hebben. Als een leerling naast zijn/haar meer- of hoogbegaafdheid andere ondersteuningsvragen heeft, stemt de coach dit voor de begeleiding af met de ondersteuningscoördinator of de mentor. De KSE beschikt momenteel over MHB-experts die zich met name richten op de begeleiding van leerlingen in de brugklas en de tweede klas. Het aantal experts wordt in 2018-2019 uitgebreid.

4.2.15 Leerlingondersteuner

De leerlingondersteuner is een extern betrokken expert in de school met betrekking tot gedragsproblematiek. Hij adviseert en begeleidt leerlingen en docenten met een meer dan reguliere hulpvraag. De ondersteuning is gericht op de handelingsbekwaamheid van de docenten te vergroten. Dit door middel van het geven van voorlichting, trainingen, lesobservaties en gesprekken.

4.2.16 Pedagogisch medewerker

De pedagogisch medewerker is dagelijks betrokken bij de ondersteuning en het begeleiden van de sociale vaardigheden van leerlingen in klas 2 en 3 en draagt bij aan een pedagogisch klimaat waar leerlingen zich veilig en gewaardeerd voelen. Deze ondersteuning is laagdrempelig, voor alle leerlingen en vindt plaats door situaties vooral in de vrije ruimtes te observeren, zaken te signaleren en deze te vertalen naar een bij de situatie passende aanpak zoals een advies, gesprek of aanmelden voor intensievere zorg. De pedagogisch medewerker werkt nauw samen met de afdelingsleiders en de ondersteuningscoördinatoren.

4.2.17 Pilot Check-in Check-out

Vanaf oktober 2018 zijn twee coaches gestart met de check-in, check-out. Zij zijn gespecialiseerd in de begeleiding van leerlingen met ASS. In deze pilot kunnen deelnemende leerlingen van 08.00 - 08.25 uur terecht. De dag wordt doorgesproken en ze worden voorbereid op voor hen spannende situaties (onverwachte roosterwijzigingen, presentaties, etc.) De dag wordt afgesloten met een evaluatie. Er wordt contact onderhouden met mentoren en de ondersteuningscoördinatoren.

4.2.18 ZAT

Onze school beschikt over een Zorg Advies Team (ZAT). In het ZAT worden hulpvragen over leerlingen besproken die de interne ondersteuningsstructuur te boven gaan. In het ZAT zitten de ondersteuningscoördinatoren, afdelingsleiders, leerplichtambtenaar, jeugdarts van de GGD en een jeugdprofessional. Als het nodig is kunnen ook andere partijen deelnemen aan het ZAT, zoals de politie of bureau Halt.

4.2.19 Antipest coördinator

Op de KSE zien wij het geven van goed onderwijs en veiligheid niet los van elkaar. Op een veilige school voelen leerlingen en medewerkers zich geborgen. Het leren gaat daardoor beter. Het werken aan onderling vertrouwen, respect en waardering is erg belangrijk. De antipestcoördinator draagt zorg voor het monitoren van het antipestbeleid van de school, waaronder de activiteiten en voorlichting in de mentorlessen.

Naast preventie past hierin ook een actief antipestbeleid, vastgelegd in een pestprotocol. Het pestprotocol maakt deel uit van de ondersteuningsstructuur binnen de school en bevat richtlijnen voor wat er gedaan kan worden als er pesten geconstateerd wordt. Belangrijk is dat alle medewerkers die met leerlingen omgaan alert zijn op signalen die erop zouden kunnen wijzen dat een leerling gepest wordt. In alle gevallen wordt een signaal serieus genomen. In overleg met alle betrokkenen wordt naar een oplossing gezocht of indien nodig maatregelen getroffen.

4.2.20 Time-in

Wanneer er sprake is van (zware) gedragsproblemen heeft onze school een time-in voorziening waar leerlingenbegeleiding krijgen van de pedagogisch medewerker. Het doel is om deze leerlingen op een zo kort mogelijke termijn weer terug te laten keren in de reguliere les. De leerlingen werken hier onder begeleiding aan de leerstof.

5 Samenwerking met externe partners

In dit hoofdstuk wordt de samenwerking beschreven met partners die betrokken kunnen zijn bij de externe ondersteuning. De derde lijn ondersteuning. In dit hoofdstuk hebben we de keuze gemaakt om niet alle instanties te benoemen maar ons te beperken tot externe partners die met grote regelmaat bij onze leerlingen betrokken zijn.

5.1.1 Leerplicht

Uit onderzoek blijkt dat leerlingen die regelmatig ongeoorloofd afwezig zijn, een grotere kans lopen de school voortijdig te verlaten met alle mogelijke gevolgen van dien. Als de reden van afwezigheid van een leerling niet duidelijk is, gaan we ervan uit dat dat een leerling spijbelt. We nemen dan contact op met het thuisfront. De KSE is op grond van de Leerplichtwet verplicht ongeoorloofd verzuim te melden aan de leerplichtambtenaar.

5.1.2 M@ZL

Wanneer er sprake is van langdurig of frequent ziekteverzuim bij een bepaalde leerling, nemen we als school natuurlijk contact op met de leerling en zijn ouders/verzorgers, om te vragen naar de gezondheid en om te kijken hoe we kunnen ondersteunen om eventuele leerachterstand te beperken. Vervolgens bestaat de mogelijkheid om bij een jeugdarts een M@ZL-consult aan te vragen voor ouders/verzorgers en de betreffende leerling. De jeugdarts bespreekt de gezondheidsklachten en redenen van het ziekteverzuim en bepaalt samen met hen de gewenste begeleiding of zorg. Indien nodig onderzoekt hij/zij de leerling. Ook adviseert de jeugdarts over deelname aan het lesprogramma en biedt ouders/verzorgers en leerling daarbij handvatten.

Na afloop van het M@ZL-consult stelt de jeugdarts een advies op voor school. Bij verzuimbeleid volgens M@ZL werken we dus samen met de jeugdarts, maar ook met de leerplichtambtenaar van de gemeente. Doel is om de leerling die is ziekgemeld weer zo snel en zo goed mogelijk aan het lesprogramma te laten deelnemen.

5.1.3 Jeugdverpleegkundige

Wekelijks is een jeugdverpleegkundige van de GGD West-Brabant op school aanwezig. Zij verzorgt de preventieve geneeskundige onderzoeken en consultaties van leerlingen uit de tweede klas. Daarnaast verzorgt zij ook de vervolgonderzoeken.

5.1.4 Onderwijs aan zieke leerlingen

Voor leerlingen die in een ziekenhuis liggen of langdurig ziek thuis zijn, is het vaak belangrijk dat het onderwijs door gaat. In overleg met de ouders zoeken we naar de in die situatie meest geschikte vorm. De school, maar ook de ouders, kunnen voor advies, ondersteuning en begeleiding een beroep doen op de "consulenten zieke leerlingen" van EDUX/Ziezon. Deze organisatie speelt hierbij een coördinerende rol.

5.1.5 Centrum voor Jeugd en Gezin

Soms is meer gespecialiseerde of andere zorg voor leerlingen wenselijk of nodig. Hiervoor zijn de jeugdprofessionals vanuit het CJG Etten-Leur/Zundert betrokken bij ons ondersteuningsteam. Ouders dienen hun zoon of dochter zelf aan te melden bij het CJG in hun woonplaats. De woonplaats van de leerling bepaalt welk CJG en welke jeugdprofessional betrokken zal worden. De gesprekken met de jeugdprofessional kunnen thuis plaatsvinden, maar de jeugdprofessional kan ook op school komen.

5.1.6 Jongerenwerk

Het jongerenwerk ondersteunt jongeren bij het vormen van een hulpvraag zodat een andere professional erbij kan worden gehaald, of geeft daar waar mogelijk zelf het spreekwoordelijk steuntje in de rug die leidt tot zelfredzaamheid. We werken met jongerenwerk samen aan preventie en veiligheid.

5.1.7 Bureau Halt

Halt werkt met de KSE preventief samen. Halt komt bijvoorbeeld op school voor het geven van voorlichtingslessen of van een schoolveiligheidsadvies.

5.1.8 Politie

Vanuit de gemeente werken we samen in het kader van 'de veilige school' en preventie met de politie.

5.1.9 GGZ en particuliere praktijken

Jongeren met problemen kunnen voor onderzoek of behandeling worden doorverwezen naar een GGZ-instelling of particuliere praktijken door een verwijzer.

5.1.10 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Het doel van de meldcode is een vermoeden van huiselijk geweld en kindermishandeling bespreekbaar te maken en indien nodig signalen door te geven aan Stichting Veilig Thuis voor verdere hulp. De voor de KSE opgestelde meldcode waarin een aantal stappen wordt beschreven maakt deel uit van de ondersteuningsstructuur binnen de school. Het is vooral belangrijk dat alle medewerkers van de school die met leerlingen omgaan alert zijn op signalen die zouden kunnen wijzen op huiselijk geweld of kindermishandeling. Er wordt goed gelet op een zorgvuldige en vertrouwelijke behandeling van deze signalen.

6 Bijlage 1: Schoolondersteuningsprofiel KSE

Schoolondersteuningsprofiel KSE

Versie december 2017

Afkortingen- en begrippenlijst toegevoegd als bijlage.

Algemeen	De KSE verzorgt de opleiding voor mavo, havo, atheneum en gymnasium aan bijna 2500 leerlingen.
Gegevens school	<p>De KSE heeft haar vestiging op het volgende adres: Stijn Streuvelslaan 42 4873 EB Etten-Leur telefoon: 076 - 501 59 05 telefax: 076 - 501 89 44 homepage: www.k-s-e.nl e-mailadres: kse@k-s-e.nl</p> <p>Het correspondentieadres van de KSE is: Postbus 159 4870 AD Etten-Leur</p>
Leerwegen / sectoren	mavo (theoretische leerweg), havo, atheneum, gymnasium
Bijzonderheden	<ul style="list-style-type: none"> • Het voedingsgebied van de school omvat de gemeente Etten-Leur en de omliggende regio (Rucphen, St. Willebrord, Sprundel, Rijsbergen, (Klein-)Zundert, Halderberge, Prinsenbeek en Wernhout • 60 minutenrooster, om afwisseling in didactische werkvormen mogelijk te maken • Studiebegeleiding en vakondersteuning • NH4 (naar havo-4 uur), NV4 (naar vwo-4 uur) en MH4 (van mavo naar havo-4 uur) in respectievelijk havo-3, vwo-3 en mavo-4 • NHO (naar hoger onderwijs uur) en NWO (naar wetenschappelijk onderwijs uur) in respectievelijk havo-4 en vwo-5.
Specifieke profielen	Talentontwikkeling op onze school is gericht op brede talentontwikkeling voor alle leerlingen, waarbij de school omstandigheden creëert om zoveel mogelijk leerlingen hun talenten en interesses te laten ontdekken en deze te

	<p>ontwikkelen. De keuzes voor de gebieden sluiten aan bij de brede profilering van de school. We onderscheiden bij talentontwikkeling 3 manieren:</p> <p><u>1. Talentontwikkeling binnen het verplichte curriculum, de lessen.</u> Binnen de lessen d.m.v. differentiatie. Daarboven zijn er op de diverse afdelingen mogelijkheden voor leerlingen om verschillende modules volgen die verdiepend dan wel verbredend zijn t.o.v. het reguliere lesprogramma. Daarnaast bestaat in de onderbouw de mogelijkheid om vakken te versnellen en in de bovenbouw de mogelijkheid om vakken eerder of op een hoger niveau af te sluiten</p> <p><u>2. Talentontwikkeling binnen de vier pijlers van de profilering: versterkt (Delf, Goethe, Anglia, Cambridge), Sport, Kunst & Media en Bèta.</u> Meestal betreft het hier activiteiten buiten het verplichte curriculum. Dit staat open voor alle leerlingen. Tevens beschikt de KSE over Business School voor havo-leerlingen en leerlingen van vwo-4 en 5 kunnen deelnemen aan het Econasium.</p> <p><u>3. Talentontwikkeling voor (top)talenten:</u> Talentontwikkeling gericht op het al gebleken bijzondere (top)talent van sommige leerlingen in disciplines als sport, dans, muziek, etc. waarbij er individuele regelingen worden getroffen voor verdere ontwikkeling van het talent.</p>
<p>Groepsgrootte</p> <p>Aparte/geïntegreerde klassen</p>	<p>Gemiddeld 26.</p> <p>In de organisatie van de school is overzichtelijkheid en veiligheid voor de leerlingen het uitgangspunt: er is gekozen voor kleinschalige afdelingen; de leshuizen. Elk leshuis heeft een eigen afdelingsleider, conciërge en administratieve ondersteuner.</p>
<p>Leerlingen met specifieke ondersteuning</p>	<p>Bij aanmelding van een leerling met een specifieke ondersteuningsbehoefte wordt naar de volgende punten gekeken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De problematiek van de leerling; • De begeleiding/ het materiaal dat noodzakelijk is om de leerling goed te kunnen laten functioneren op school; • Indien van belang bij fysieke problematiek: gebouwtechnische mogelijkheden.

	<p>De KSE beschikt over de mogelijkheid om een aanwijzing LWOO aan te kunnen vragen bij RSV Breda e.o. bij aanmelding in de brugklas of gedurende het schooljaar dat de leerling onderwijs volgt in de brugklas. Hiervoor dient de leerling te voldoen aan de daarvoor opgestelde criteria. In een later stadium is deze aanvraag niet meer mogelijk.</p> <p>Een van de doelstellingen van het RSV Breda is dat elke leerling thuisnabij onderwijs kan volgen. In dit kader zal de KSE, in samenwerking met het Munnikenheide College en de gemeente Etten-Leur het aanbod voor leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte de komende jaren vergroten.</p> <p>Indien de ondersteuningsstructuur van de KSE niet toereikend is om tegemoet te komen aan de specifieke ondersteuningsbehoeften van de leerling bestaat er de mogelijkheid om de leerling door te verwijzen naar een zwaardere voorziening binnen het RSV Breda e.o. De KSE kan hiervoor een arrangement specifiek vmbo of een TLV aanvragen middels het groeidocument.</p>
<p>Aard van de begeleiding: specifieke kenmerken didactiek</p>	<p>De KSE kiest voor onderwijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In een didactisch klimaat dat wordt gekenmerkt door een mix van activerende onderwijsvormen, gekozen in aansluiting bij het beoogde onderwijsdoel. • Dat leerlingen plezier in het leren bijbrengt: een houding waar ze hun hele verdere leven belang bij zullen hebben. • Dat de leerling uitdaagt tot actieve onderwijsparticipatie en een groeiend besef van verantwoordelijkheid. • Dat beter aansluit bij de onderwijsbehoeften van de leerling (differentiatie). Excellentie wordt gestimuleerd en hoogbegaafdheid wordt ondersteund. • Met examenresultaten die minimaal de landelijke resultaten evenaren. <p>De KSE biedt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Faciliteiten bij dyslexie en dyscalculie (gebaseerd op de wettelijk toegestane faciliteiten bij het centraal schriftelijk examen) en andere beperkingen die de leerling belemmeren in zijn/haar leerontwikkeling; • Gerichte vakinhoudelijke ondersteuning; • Studiebegeleiding d.m.v. studietoelichters;

	<ul style="list-style-type: none"> • De mogelijkheid tot zelfstudie op school na schooltijd; • Bijles voor leerlingen uit de onderbouw gegeven door leerlingen uit de bovenbouw (lentorenproject); • Een netwerk van oud-leerlingen die bijles kunnen geven aan leerlingen uit de bovenbouw.
<p>Aard van de begeleiding: specifieke kenmerken pedagogiek</p>	<p>De kernwaarden: samenwerken, elkaar waarderen en ruimte geven om te groeien, geven richting aan ons dagelijks handelen. Binnen een veilige omgeving worden leerlingen uitgedaagd om hun talenten in te zetten en verder te ontwikkelen. De mentor is de spil binnen de leerlingbegeleiding, daarnaast bieden wij extra begeleiding middels:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gesprekken met de counselors; • Faalangstreductietraining en examenvreestraining; • SoVa training; • De zorgcoach om leerlingen waarvoor dat nodig is, te begeleiden in hun schoolloopbaan. De trajecten zijn zo kort als mogelijk en zo lang als nodig; • Indien nodig kan extra ondersteuning vanuit een (ambulant) begeleider worden ingezet die structureel in de school aanwezig is; • Ondersteuningscoördinatoren / ondersteuningsteam / zorgadviesteam (ZAT) voor verwijzing naar interne en externe hulpverlening daar waar nodig.
<p>Betrokkenheid leerling</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Elke afdeling heeft een leerlingenraad, die wordt gecoacht door leerlingenraadbegeleiders. De taken van de leerlingenraad zijn het organiseren van activiteiten voor de eigen afdeling en het dienen als spreekbuis van de leerlingen in het overleg met de afdelingsleider. • Er heeft ook een viertal leerlingen zitting in de Medezeggenschapsraad. • In de bovenbouw vindt jaarlijks een diner pensant plaats waarin docenten en leerlingen in gesprek gaan over een (onderwijskundig) thema. • Bij de jaarlijkse tevredenheidsenquêtes wordt de leerlingen uit de brugklas, de derde klassen (i.h.k.v. "Vensters voor Verantwoording") en de eindexamenkandidaten gevraagd enquêtes in te vullen (waarbij ook de domeinen veiligheid en schoolklimaat worden bevraagd).

	<ul style="list-style-type: none"> • De leerlingen uit havo-4 en vwo-4 wordt gevraagd het 'Wiel van de mentor' in te vullen i.h.k.v. beoordeling van het mentoraat. • Tweejaarlijks wordt de leerlingen gevraagd de "Veiligheidsmonitor" in te vullen. • De leerlingen worden ook geënquêteerd in het kader van de 360* feedback bij de functioneringsgesprekken van onze docenten.
Betrokkenheid ouders	<p>Voor een goede benadering van leerlingen is een samenwerking tussen school en ouders van het grootste belang. Daarvoor is het belangrijk dat ouders op de hoogte zijn van wat er op school gebeurt. Op de volgende manier krijgt ouderbetrokkenheid gestalte binnen de school:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het overleg tussen thuis en school loopt in vele gevallen via de mentor. • Informatiebulletin per afdeling voor leerlingen/ouders/verzorgers. • Inzage in Magister d.m.v. het ouderportaal (studieresultaten, huiswerk, geregistreerde absenties). • Ouderavonden / tafeltjesavonden: algemene ouderavonden, gedurende het schooljaar diverse avonden in verband met de sector- en profielkeuze en na elk rapport is er de mogelijkheid om met de mentor of vakdocent de studieresultaten te bespreken. • Algemene ouderavonden met thema. • Oudercontactgroep waarin informatie tussen ouders en school kan worden uitgewisseld, waarbij er meegedacht kan worden bij problemen en waarin actuele onderwijskwesties besproken kunnen worden. Ieder leshuis heeft zijn eigen oudercontactgroep. • De oudercontactgroepen vormen gezamenlijk de ouderraad van de KSE. • Er heeft ook een viertal ouders zitting in de Medezeggenschapsraad. • Tevredenheidsenquêtes die jaarlijks onder de ouders van de brugklas- en de derdeklasleerlingen worden afgenomen.
Interne specialisten	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingbegeleiding: ondersteuningscoördinatoren en counselors • Faalangstreductietrainers en examenvreestainers

	<ul style="list-style-type: none"> • Sova-trainers • Mediacoches • Zorgcoaches • Studiecoaches • Meer- en Hoogbegaafdheidscoaches en - experts • RT'ers • Taalondersteuning voor TOP-leerlingen • Pestcoördinator • Decaan • <i>Vanuit externe instanties betrokken bij diverse overleggen:</i> • Jeugdprofessionals CJG • Leerplichtambtenaar (spreekuur) • Jeugdverpleegkundige GGD • Jeugdarts GGD (op afroep) • (Ambulant) begeleiders
--	---

Basiszorg RSV Breda	Schoolspecifieke uitwerking
<p>1. een uitgewerkt en omschreven aanname-beleid op basis van:</p> <p>a. een standaardnorm: 95% van de aangeno-men leerlingen moet naar de eindstreep gebracht worden</p> <p>b. duidelijk omschreven aannamecriteria, gebaseerd op de slagingskans van de gekozen opleiding</p>	<p>Een uitgewerkt en omschreven aanname en toetsingsbeleid. We verwijzen hiervoor naar de betreffende beleidsplannen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aannamebeleid brugklas of hogere leerjaren (toelatingscommissie). Zie hiervoor de toelatingsregeling. • Warme overdracht van leerlingen die vanuit het primair onderwijs instromen in onze brugklassen. • Warme overdracht van de leerling naar het volgende schooljaar.
<p>2. een omschreven signaleringssysteem met:</p> <p>a. vaste momenten waarop onderzoek plaatsvindt naar</p>	<p>2a: Er zijn vaste signaleringsmomenten opgenomen in de jaarplanning.</p> <p>Leerjaar 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • September en juni CITO toets; • Oktober screening dyslexie; • Oktober afname SAQI; • Gedurende het schooljaar zijn er leerlingenbesprekingen;

<p>cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling aan de hand van signalerings-instrumenten tijdens eerste en tweede jaar</p> <p>b. een vastgestelde procedure als problemen worden gesignaleerd</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tweewekelijks contact tussen de afdelingsleidingen en de ondersteuningscoördinatoren. <p>Leerjaar 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Januari/ februari gezondheidsonderzoek GGD; • Februari CITO toets; • Gedurende het schooljaar zijn er leerlingenbesprekingen; • Tweewekelijks contact tussen de afdelingsleidingen en de ondersteuningscoördinatoren. <p>2b: Wanneer problemen bij een leerling worden gesignaleerd op sociaal emotioneel gebied (bijv. n.a.v. de SAQI), meldt de mentor dit bij het ondersteuningsteam. In het ondersteuningsteam wordt bekeken welke hulp er intern opgestart kan worden (gesprekken met een counselor, SoVa-training, faalangstreductietraining, examenvreestraining, begeleiding door een zorgcoach of gesprekken met een jeugdprofessional) of dat meer specialistische hulpverlening noodzakelijk is.</p> <p>Voor iedere leerling met een extra ondersteuningsbehoefte wordt een ontwikkelingsperspectief opgesteld. Tevens wordt gestart met het maken van een groeidocument om de leerling zo goed mogelijk te begeleiden.</p> <p>N.a.v. screening dyslexie worden ouders door de RT'ers geïnformeerd over eventuele vervolgstappen richting een verklaring.</p> <p>Gedurende het schooljaar wordt het leerlingvolgsysteem aangevuld met ingezette begeleidingstrajecten voor een leerling.</p>
<p>3. een omschreven leerlingvolgsysteem waarbij van iedere leerling een dossier wordt bijgehouden waarin opgenomen:</p> <p>a. de cognitieve, motorische en creatieve ontwikkeling</p> <p>b. de resultaten van aanvullende testen, toetsen en observaties</p> <p>c. informatie m.b.t.</p>	<p>In het leerlingvolgsysteem van Magister worden de volgende gegevens opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Schooladvies basisschool, resultaat toetsen basisschool en eindtoets; • Eventueel relevante aandachtspunten vanuit het digitale overdrachtdossier van de basisschool; • Groeidocument indien van toepassing; • Resultaten toetsen CITO volgsysteem; • Evaluatie faalangstreductietraining/SoVa-training; • Gedurende het schooljaar wordt het leerlingvolgsysteem aangevuld met bijzonderheden rondom de leerling (indien nodig).

<p>de sociaal-emotionele ontwikkeling</p> <p>d. het ondersteuningsplan</p>	
<p>4. een voor iedereen toegankelijke overzichtsjijst van aanwezige testen en toetsen (orthotheek), inclusief de wijze waarop deze gebruikt worden bij:</p> <p>a. de aanname</p> <p>b. de vastgestelde signaleringsmomenten</p> <p>c. gesignaleerde problemen</p>	<p>Bij de aanname buigt de toelatingscommissie zich over het overdrachtdossier van de basisschool. Er vindt een warme overdracht plaats van leerlingen die vanuit het primair onderwijs instromen in onze brugklassen.</p> <p>Gesignaleerde problemen worden in het leerlingvolgsysteem door de mentoren, afdelingsleidingen bijgehouden.</p> <p>Het ondersteuningsteam koppelt de nodige informatie terug aan de mentor met het verzoek deze informatie in het leerlingvolgsysteem op te nemen. Op elk moment is inzage door betrokken medewerkers in het leerlingvolgsysteem van de leerling mogelijk.</p> <p>Het leerlingendossier vormt de basis voor (extra) begeleiding.</p>
<p>5. een omschreven plan t.a.v. leerlingbesprekingen die gericht zijn op de onderlinge ondersteuning van het team t.a.v. de zorg waaronder:</p> <p>a. overleg over studievorderingen, gesignaleerde problemen, functioneren van jaargroepen.</p> <p>b. een procedure m.b.t. opstelling, uitvoering en controle t.a.v. het handelingsplan</p>	<p>5a: In de jaarplanning is de tijdsplanning vastgelegd t.a.v. het regulier overleg tussen en met afdelingsleiders, mentoren en vakdocenten en t.a.v. de leerlingenbesprekingen met de vakdocenten. Daarnaast vindt er tweewekelijks overleg plaats tussen de afdelingsleidingen en de ondersteuningscoördinatoren.</p> <p>5b: Indien noodzakelijk wordt er een groeidocument voor de leerling opgesteld door zorgcoach i.s.m. de mentor en onder begeleiding van de ondersteuningscoördinatoren. Indien nodig is ook de (ambulant) begeleider hierbij betrokken. Evaluatie vindt plaats tijdens het overleg met ouders en leerling. De zorgcoach zorgt ervoor dat de handelingsadviezen in het leerlingvolgsysteem komen zodat de vakdocenten hiervan op de hoogte zijn.</p> <p>5c: Deskundigheid van de zorgcoaches wordt vergroot door inhoudelijke en intervisiebijeenkomsten te organiseren. Tevens wordt aan de zorgcoaches de mogelijkheid geboden om externe scholing te volgen. Daarnaast kunnen de zorgcoaches een beroep doen op de expertise van de ambulant begeleiders die structureel op de KSE aanwezig zijn.</p>

c. Intervisie gericht op het vergroten van deskundigheid	
6. een goed georganiseerde loketfunctie voor de hulp die niet door de school zelf kan worden aangeboden. De school moet afspraken maken met externe hulpverleners over de extra hulp waarvan de leerlingen, op grond van die afspraken, binnen of buiten de school gebruik kunnen maken.	<p>De KSE beschikt over een goed functionerend netwerk voor extra ondersteuning en werkt samen met de gemeente (leerplichtambtenaar, politie en CJG), GGD en diverse zorgaanbieders binnen de regio. De KSE is onderdeel van het RSV Breda e.o</p> <p>Wij zijn onderdeel van de volgende overleggen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ZAT • Gemeentelijk LEA overleg • Werkgroep "veilig in en om de school" (overleg gemeente, scholen BAO en VO, Halt, Politie • Casusoverleg CJG Etten-Leur • Gemeentelijk verkeersveiligheid overleg • ZIOS (overleg gemeente, scholen VO en BAO Etten-Leur, GGD, Spring, CJG en leerplichtambtenaar)
7. een informatie-protocol dat vastlegt op welke wijze de contacten met ouders/verzorgers en instanties verlopen indien zich problemen voordoen.	Onderdeel van Zorgplan KSE 2013 – 2017 is "informatie-protocol ouders", opgesteld volgens het format van het RSV Breda e.o.
8. een omschreven visie op de ontwikkeling van het zorgaanbod in de school waarbij specifiek aandacht wordt besteed aan het bevorderen van deskundigheid en draagvlak voor het zorgbeleid van de school.	<p>Deze visie is omschreven in ons: Strategisch Beleidsplan, Schoolplan, Ondersteuningsplan en Kwaliteitskaart "zorg en begeleiding"</p> <p>Er vindt voortdurend scholing plaats in de vorm van workshops en trainingen voor docenten. Ook wordt er ondersteuning geboden bij het opstellen van groeidocumenten.</p>
9. een veiligheids-functionaris die handelt conform de protocollen zoals	Is thema in de themagroep "veilig in en om de school" binnen het LEA-overleg (samenwerking tussen de po- en vo-scholen, Politie, Halt en de gemeente Etten-Leur). Zowel po als vo nemen genoemd protocol als uitgangspunt.

vastgelegd in het project de Veilige School.	
--	--

Ondersteuning schoolspecifiek	
Didactiek	Begeleiding
Spelling, begrijpend lezen	Screening, extra uren taalondersteuning Nederlands, voorbereidingen op de referentieniveaus Nederlands, ondersteuning TOP coördinator, ondersteuning RT'ers, vakondersteuning.
Taal/spraak/ESM	Ondersteuning TOP coördinator. In overleg met de ambulant begeleider van Auris worden leerlingen met een rec 2 indicatie begeleid.
Rekenen/ wiskunde	Ondersteuning door rekendocenten, los van het vak wiskunde. Voorbereiden op de referentieniveaus. Vakondersteuning.
Dyslexie	<ul style="list-style-type: none"> • Begeleiding klas 1,2 en 3 • Gebruikersbijeenkomst voor alle nieuwe brugklasleerlingen met dyslexie • RT-spreekuur voor de bovenbouwleerlingen • RT-spreekuur voor de ouders van dyslectische leerlingen • Protocol dyslexie • Afspraken leerlingen met dyslexie (enkel bij officiële verklaring), gebaseerd op de wettelijk toegestane faciliteiten bij het centraal schriftelijk examen
Dyscalculie	<ul style="list-style-type: none"> • Protocol Ernstige Reken- en Wiskunde problemen en Dyscalculie (ERWD) • Afspraken leerlingen met dyscalculie (enkel bij officiële verklaring) gebaseerd op de wettelijk toegestane faciliteiten bij het centraal schriftelijk examen
AD(H)D / DCD / NLD / ASS	<ul style="list-style-type: none"> • Alle medewerkers zijn in bezit van een publicatie over specifieke begeleiding door de docent bij diverse stoornissen. • Desgewenst wordt voor deze leerlingen een groeidocument opgesteld door de zorgcoach, i.s.m. de mentor en eventueel daarbij bijgestaan door de ondersteuningscoördinator of de ambulant begeleider.

	<p>De leerling zelf en zijn/haar ouders worden hier ook bij betrokken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indien gewenst wordt de leerling extra begeleid door een zorgcoach en/of ambulante begeleider. • Alleen wanneer er een officiële verklaring is afgegeven, kan ook hier sprake zijn van extra tijd bij toetsen en examens (art. 55 examenbesluit).
Meer- en Hoogbegaafd	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen worden gecoacht door een begaafdheidscoach. Voor leerlingen die meedoen aan versneld-verrijkt vwo worden ook begeleid door een vakdocent van het vak/de vakken waarin ze vervroegd examen gaan doen.

Sociaal emotioneel	Begeleiding
Algemeen	<p>Een fundamentele pijler: het scheppen van een veilig klimaat, o.a. door een fijnmazig systeem van leerlingenbegeleiding. De KSE heeft een maatwerkbegeleidingssysteem met naast meer traditionele begeleiding van groepen een gedifferentieerd individueel systeem van coaching en ondersteuning.</p> <p>Leerlingbegeleiding kent drie niveaus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eerste lijn: vakdocent, mentor, afdelingsleiding; 2. Tweede lijn: counselors, ondersteuningscoördinatoren, zorgcoaches, RT-ers, TOP-coördinator, decanen, leerlingraadbegeleiders, studiecoaches, begaafdheidscoaches; 3. Derde lijn: externe instanties. <p>Mentoren: Per klas/groep is er een mentor; elk leerjaar kent een in het rooster opgenomen mentorles.</p> <p>Docenten: Zij zijn de eerstverantwoordelijken voor het leerproces en de vakbegeleiding, ondersteund door de mentor, afdelingsleiding en OOP.</p> <p>Ondersteuningscoördinatoren De ondersteuningscoördinatoren zijn de spil als het gaat om het coördineren van extra ondersteuning aan een leerling. Binnen de KSE zijn zij naast de mentor en/of de afdelingsleiding de aanspreekpersoon voor collega's, leerlingen en hun ouders als het gaat om "extra ondersteuning" (dit betreft alle ondersteuning aan</p>

	<p>individuele leerlingen bovenop de reguliere ondersteuning). Ook buitensporig sociaalemotionele problemen en risico's op voortijdig schoolverlaten vragen om extra begeleiding die gecoördineerd moet worden. De ondersteuningscoördinatoren coördineren deze zorg binnen de school en zijn contactpersoon met zorgaanbieders buiten de school. Een van de ondersteuningscoördinatoren is tevens voorzitter van het ondersteuningsteam (zie Zorgplan KSE).</p>
Faalangst	<p>Faalangstreductietraining wordt aangeboden in de onderbouw (buiten lestijd). Dit n.a.v. de resultaten op de SAQI in de brugklas of als de mentor dit, in overleg met ouders en leerling, verstandig acht.</p> <p>In de examenklassen mavo/havo/vwo en in de voor-examenklassen havo/vwo worden trainingen aangeboden gericht op het leren omgaan met spanningen bij examens, toetsen en presentaties.</p> <p>Daarnaast is het mogelijk om met een counselor in gesprek te gaan.</p>
Sociaal onhandig	<p>In de onderbouw wordt een sociale vaardigheidstraining aangeboden (ook buiten de lestijd). Daarnaast zijn er mogelijkheden om gesprekken te hebben met een counselor.</p>
Werkhouding	<p>Gesprekken met mentor, counselor of vakdocenten.</p>
Motivatie	<p>Gesprekken met mentor, studiecoach, counselor of vakdocenten.</p>
ASS ADHD DCD	<p>Voor de start en/of aan het begin van een schooljaar worden leerlingen met een risicoprofiel door de ondersteuningscoördinatoren geïnventariseerd. Bij de onder-instream worden bij de aanmelding de gegevens van de basisschool overgebracht naar het leerlingvolgsysteem.</p> <p>De leerling krijgt adequate ondersteuning op maat waarin het activeren van de eigen krachten belangrijk is en dit ook gedragen wordt door zijn sociale netwerk (ouders en evt. andere deskundigen binnen of buiten de school). Voor de betreffende leerlingen wordt een groeidocument opgesteld. Dit alles in overleg met de ouders en leerling. Indien nodig, kan er een zorgcoach of (ambulante) begeleider worden ingeschakeld voor extra begeleiding aan de leerling.</p>

Fysiek	Begeleiding
Visueel Auditief Motorisch/langdurig ziek	Afhankelijk van de hulpvraag van de leerling kijken we wat individueel nodig is om de betreffende leerling op school te laten functioneren en of we daartoe in staat zijn. In overleg met de ambulant begeleider van Visio worden leerlingen met een rec 1 indicatie begeleid.
Zorg bovenschools	Begeleiding
Rebound Observatieklas Specifiek vmbo Voortgezet speciaal onderwijs	<p>De reboundvoorziening is een onderdeel van de schoolinterne zorgstructuur. Na overleg met de ouders kan de schoolleiding besluiten een leerling tijdelijk op de Rebound te plaatsen. Samen met het Munnikenheide College gaat de KSE leerlingen die tijdelijk niet in de klas kunnen verblijven opvangen (OPDC).</p> <p>Een van de doelstellingen van het RSV Breda is dat elke leerling thuis nabij onderwijs kan volgen. In dit kader zal de KSE, in samenwerking met het Munnikenheide College en de gemeente Etten-Leur het aanbod voor leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte vergroten de komende jaren.</p> <p>Na overleg met ouders kan de schoolleiding besluiten om een aanvraag te doen bij het RSV Breda e.o. een arrangement specifiek vmbo of een TLV.</p>
Zorg door externen	Begeleiding
Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) / Spring	Leerlingen worden binnen het ondersteuningsteam (waar de jeugdprofessional ook deel van uitmaakt) besproken en "doorverwezen". Ouders melden hun zoon/dochter zelf aan bij het CJG in hun woonplaats voor extra ondersteuning door een jeugdprofessional, al dan niet op advies van het ondersteuningsteam. De gesprekken met de jeugdprofessional kunnen zowel thuis als op school plaatsvinden. Tevens heeft de jeugdprofessional de bevoegdheid om het gezin door te verwijzen naar meer specialistische hulpverlening indien gewenst.
ZAT	Iedere 6 weken is er een ZAT. Deelnemers hieraan zijn: <ul style="list-style-type: none"> - Ondersteuningscoördinatoren KSE - Afdelingsleiders KSE

	<ul style="list-style-type: none"> - Jeugdprofessional - Jeugdarts GGD - Leerplichtambtenaar - Jeugdbrigadier
--	---

Ontwikkelingsperspectief van het schoolondersteuningsprofiel van de KSE

In het Strategisch Beleidsplan KSE 2013 – 2017 en het Meerjaren Zorgplan 2013-2017 staat duidelijk beschreven hoe de KSE haar ondersteuningsrol ziet en verwezenlijkt c.q. wil verwezenlijken. In het Strategisch Beleidsplan KSE 2018-2022 wordt deze visie onderschreven.

Er wordt gewerkt naar een integratie van de belangrijkste begeleidingsdoelen in de kerndoelen van alle vakken; begeleiding is daardoor niet langer afgesneden van het 'gewone' onderwijs, maar geïntegreerd in het onderwijsleerproces in alle vakken.

"De KSE wil onderwijs bieden van hoge kwaliteit. Dat moet te zien zijn aan goede, meetbare, onderwijsresultaten. De school heeft de wil om met het onderwijs leerlingen een sterke basis te geven voor een geslaagde toekomst."

De school heeft de ambitie om voor elke leerling op de KSE er te zijn en hem/haar op een optimaal niveau te brengen. Elke leerling wordt beoordeeld op dezelfde onderwijsresultaten. De school heeft ook de wens om leerlingen met een ondersteuningsbehoefte niet in een uitzonderingspositie te brengen, maar mee te laten draaien in de dagelijkse schoolroutine of in een tijdelijke voorziening die beter aansluit bij de onderwijsbehoefte van de leerling, zo thuis nabij mogelijk.

Het beleid en de uitvoering ten aanzien van ondersteuning en begeleiding van leerlingen is uitgewerkt in het Meerjaren Zorgplan. Dit beleid uitvoering te geven is onze eerste doelstelling in de komende jaren. Dat betekent onder meer:

- ❖ Het bestaande aanbod aan zorg borgen en waar gewenst verder uitbouwen en optimaliseren.
- ❖ Medewerkers de mogelijkheid geven zich te professionaliseren, zodat zij zijn toegerust op hun "nieuwe" rol. M.n. op het gebied van signaleren, differentiëren in de klas en adequaat omgaan met het gehele scala aan onderwijs- en ondersteuningsbehoeften.
- ❖ De coördinatie rondom ondersteuning verder professionaliseren.
- ❖ Het bestaande netwerk in stand houden daar waar gewenst optimaliseren.
- ❖ Inzetten op een goede samenwerking onderwijs, gemeente, jeugdzorg in de nieuwe transitie.

De MR heeft in haar vergadering van 14 december 2017 positief geadviseerd over dit schoolondersteuningsprofiel KSE.

Het CvB stelt in haar vergadering van 21 december 2017 dit schoolondersteuningsprofiel vast.

7 Bijlage 2: Afkortingen en begrippenlijst

ASS	autisme spectrum stoornis
ADHD	attention deficit hyperactivity disorder
BAO	basisonderwijs
CJG	centrum voor jeugd en gezin
CITO	centraal Instituut voor Toets Ontwikkeling
DCD	developmental coördination disorder
ESM	ernstige spraak- en/of taalmoeilijkheden
GGD	gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ	geestelijke gezondheidszorg
LEA	lokaal educatieve agenda
LVS	leerlingvolgsysteem
LWOO	leerwegondersteunend onderwijs
MHB	meer- en hoogbegaafd
MH ₄	van mavo naar havo-4 uur
NHO	naar hoger onderwijs uur
NLD	non-verbal learning disabilities
NWO	naar wetenschappelijk onderwijs uur
NH ₄	naar havo-4 uur
NV ₄	naar vwo-4 uur
OPDC	orthopedagogisch - didactisch centrum
PO	primair onderwijs
RT	remedial teacher
RSV Breda e.o.	regionaal samenwerkingsverband Breda en omgeving
SAQI	school attitude questionnaire internet
SOVA-training	sociale vaardigheidstraining
TLV	toelaatbaarheidsverklaring voortgezet speciaal onderwijs cluster 3 of cluster 4
VO	voortgezet onderwijs
ZAT	zorg advies team
ZIOS	zorg in en om de school

8 Bijlage 3: Links naar documenten

Edux

<https://www.edux.nl>

Strategisch Beleidsplan en Schoolplan:

<https://www.k-s-e.nl>

Ondersteuningsplan 2018-2022 RSV Breda en Omgeving:

<https://www.rsvbreda.nl>

Onderwijsagenda Etten Leur 2018-2022:

<https://www.etten-leur.nl>